

ANTIHKKI- LIPASTO

Anja Gustafsson

Anja Gustafsson

Antiikkilipasto

SAGA Egmont

Antiikkilipasto

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2008, 2021 Anja Gustafsson and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726949384

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Henkilöt

Paula Roos, antiikkia harrastava eläkkeellä oleva historianopettaja

Annika Roos, arkkitehtuurin ja taidehistorian opiskelija, Paulan pojantytär

Hannu Palomäki, eläkkeellä oleva oikeusneuvos, Paulan ystävä

Marjatta Åberg, eläkkeellä oleva yliopiston lehtori, Paulan ystävä

Eija Wibelius, vaatimaton amanuenssi

Erik Roos, Paula Roosin poika, eläinlääkäri

Anna Roos, Erikin vaimo, karjatilallinen

Iris ja Kristian Roos, Erikin ja Annan lapsia, kaksoset, Annika Roosin nuoret sisarukset

Olavi Aholin, raveja harrastava maatalousteknikko

Pipsa Aholin, kartanon omistaja, edellisen vaimo

Ilmari Nieminen, vastavalmistunut juristi, rikostarkastaja Helsingin poliisista

Jussi Parras, rikosylikomisario Helsingin poliisista

Lovisa Margareta seiso i aivan liikkumatta. H n painoi molemmin k sin rintaansa, jossa syd n l i kiivaasti. Mit n n n kaunista h n ei ollut osannut odottaa. Salongin ikkunoista virtaava valo kimmelsi kiillotetussa puussa ja kullatussa pronssissa. H n ojensi k t ns n ja kuljetti sit pitkin marmorikantta. Miten kivi voi olla n n sile n ja l mmin, kuin iho. H n seurasi sormellaan yläreunan kullatun pronssin aaltomaista kuviota. H n silm n s n tutkivat ihastuneina etusein n intarsioita, eriv r isist n puulajeista sommiteltuja kukkakuvioita ja laakeripunoksen kehyst n m n medaljonkia. Etusein n alaosan ulokkeeseen oli kiinnitetty kullattu nauharuusuke. Viistottujen kulmien yläosan pronssily tteist n katselivat kissapedon kultaiset kasvot. Kulmat p n ttyiv t elegantisti kaartuviin jalkoihin, joita my s kullattu pronssi koristi. Kokonaisuus oli t ydellisen hienostunut.

Lovisa Margareta nosti katseen mieheens n, joka Suomen menetyksen seurauksena oli menett nnyt virkansa ja oli sen korvaukseksi helmikuussa 1809 nimitetty V rmlannin maaherraksi, ja ny ökk nsi punehtunein poskin. Mies k n ntyi kolmannen huoneessa olevan henkil n puoleen: "Kyll n, herra kreivi, voimme helpottaa ahdinkoanne. Me ostamme lipaston."

Maaliskuu

Paula Roos kohotti päänsä ja kuunteli. Hänen tavallisesti niin hiljaisesta rappukäytävästään kuului ääniä. Hissin metallinen haitariportti rämähteli tuon tuosta. Ihmisääniä säestivät kengänpohjien äännähtelyt, kun ne tapasivat kiviset porrasaskelmat. Mitä oikein tapahtui? Paula tavoitteli pöydän alta tohvelin paljaaseen jalkaansa. Hän nousi, sitaisi aamutakin vyön tiukemmalle ja läpsytteli keittiöstä halliin. Hallin seinäkello löi puoli yhdeksän.

Paula jätti varmuusketjun päälle, kun hän avasi oven ja kurkisti käytävään. Ylempään kerrokseen johtavien portaiden välitasanteella seisoivat ihmisiä. Parvekkeen lasista tulvivaa kirkasta kevätkyvyä vasten he muodostivat tumman siluetin, ja kesti hetken ennen kuin Paula tunnisti ryhmästä talonmies Tapani Lintusen ja tämän vaimon Tertun. Kaksi muuta henkilöä olivat selin häneen.

"Mitä..." Paula aloitti.

Lintusten silmät kääntyivät innokkaina Paulan suuntaan. Terttu aukaisi suunsa vastatakseen, mutta toinen selin olevista miehistä heilautti kieltävästi kättään samalla kun kääntyi katsomaan oven raossa siristelevää Paulaa.

"Tulemme kohta käymään luonanne. Silloin asia selviää. Voitteko odottaa noin parikymmentä minuuttia?"

Paula nyökkäsi ja veti oven kiinni. Makuuhuonetta kohti mennessään hän mietti, mitä ihmettä on voinut tapahtua.

Liittykö se taloyhtiössä aiottuun ikkunaremonttiin vai ullakkohuoneistojen rakentamiseksi? Vieraat

miehet eivät kyllä olleet samoja, jotka olivat käyneet koputtelemassa ja pistelemässä Paulan huoneiston ikkunanpuitteita. Eikä joukossa ollut myöskään isännöitsijätoimiston edustajaa.

Paula sijasi vuoteensa ja pukeutui. Hän valitsi viininpunaiset pitkät housut ja samanvärisen t-paidan. Niiden päälle hän veti mukavan vetoketjullisen jakun, jonka vihreisiin ja mustiin kuvioihin sekoittui myös samaa viininpunaista. Olenpa sitten valmis lähtemään, kun miehet ovat käyneet, Paula mietti. Hän vilkaisi peiliin ja vetäisi muutamalla harjanvedolla jo lähes valkoisiksi muuttuneet kiharansa järjestykseen. Vielä sipaisu huulipunaa, muuta ehostusta ei tarvittu. Onneksi ripsien kestovärjäys oli vapauttanut maskaran käytöstä, mikä oli lähinäön heikentymisen vuoksi käynyt yhä vaikeammaksi suurentavasta peilistä huolimatta. Luonnostaan tummien kulmakarvojen alta katsoivat siniharmaat, kirkkaat ja tiedonhaluiset silmät. Silmänurkkien ja nenänpielten ryppyverkko kieli, että tämä nainen nauroi usein.

Paulan katse hakeutui peilin alapuolella olevan lipaston päällä seisovaan valokuvaan. Hän itse hymyili siinä kymmenen vuotta nuorempana silloin vielä niin elävälle miehelleen. Kuva oli otettu Mikaelin 60-vuotispäivänä. Viisi vuotta sitten Mikael oli kuollut odottamatta sydäninfarktiin. Kaksi vuotta hän oli ehtinyt olla eläkkeellä ja odottanut innokkaasti, että Paulakin lopettaisi työt. Yhteistä eläkeaikaa heille ei suotu. Paula oli jättänyt historian opettajan tehtävänsä vasta kolme vuotta sitten. Silmät kostuivat vieläkin kuvaa katsoessa, vaikka pahin ahdistus alkoi olla ohi.

Paula palasi keittiöön. Hän taitteli pois lehden ja korjasi aamiaisastiansa tiskikoneeseen. Todettuaan kaiken olevan järjestyksessä hän kurkisti keittiön ikkunasta sisäpiballe ja näki Terttu Lintusen selittävän

siellä innokkaasti jotakin vanhalle rouva Harjulalle. Porraskäytävän oven eteen oli pysäköity ambulanssi, jota molemmat naiset tuijottivat kiinteästi. Paula hätääntyi. Ei kai vain Hannulle ole sattunut mitään. Hannu Palomäki asui hänen yläpuolellaan. Hän oli myös leski, oikeusneuvos ja Mikaelin entinen työtoveri. Ja heidän pitkäaikainen ystävänsä.

Rappukäytävästä kuului taas hälyä, askeleita ja lyhyitä lausahduksia. Sanoista ei saanut selvää. Askeleet ohittivat hänen ovensa, kun hän ennätti halliin. Hän irrotti kädet vavisten varmuusketjun. Hiestyneet sormet lipsahtelivat lukossa. Saatuaan oven auki hän näki vain jälkimmäisen ambulanssimiehen selän, kun he kääntyvät paarien kanssa alas seuraavaan kerrokseen. Paula veti oven kiinni. Hän halusi juosta paarien perässä alas pihalle. Pitäisi saada tietää. Samassa hallin kello löi yhdeksän helisevää lyöntiä. Puoli tuntia oli kulunut ja mies oli sanonut kaksikymmentä minuuttia. Paulan sydän hakkasi niin, että piti pysähtyä hengittämään syvään. Yritä rauhoittua, hän komensi itseään. Siitä huolimatta hän suorastaan ryntäsi keittiön ikkunaan. Ambulanssin takaovet suljettiin ja auto kaarsi porttikäytävästä kadulle.

Ovikello soi.

"Huomenta. Voimmeko tulla sisään?" vanhempi miehistä kysyi. Paula päästi heidät ohitse ja veti oven kiinni.

"Ei kai vaan Hannu..." Paula henkäisi ennen kuin miehet ennättivät edes esittäytyä.

"Kuka Hannu?"

"Hannu Palomäki tuolta yläpuolelta, onko hänelle sattunut jotain?"

"Ei tietääkseni. Hän ei kylläkään näytä olevan juuri nyt kotona." Vanhempi mies otti povitaskustaan kuvallisen kortin ja näytti sitä Paulalle. "Rikosylikomisario Parras

Helsingin rikospoliisista. Tämä on avustajani rikostarkastaja Ilmari Nieminen. Voisimmeko istua jonnekin?”

Paula tunsu hienoista huumausta, kun hän johdatti miehet olohuoneeseen. Häneltä jäi huomaamatta tavanomainen epäröinti, jota vieraaseen kotiin tuleva Suomessa tuntee: Voiko peremmälle mennä kengät jalassa? Parras kohautti harteitaan. Päälyysvaatteitaan riisumatta miehet seurasivat Paulaa. Salkkunsa Parras jätti eteiseen.

Ilmari Nieminen istahti Paulan viittausta noudattaen antiikkisohvan reunalle. Parras valitsi samaan ryhmään kuuluvan nojatuolin. Niemisen katse kiersi huonetta. Se oli suuri ja valoisa. Huoneen sisustus koostui muutamista antiikkihuonekaluista sekä toisesta, modernista sohvaryhmästä. Nurkassa seisoj koristeellinen kaakeliuuni. Seinillä riippui vanhaa ja uudempaa taidetta. Sohvan viereinen pariovi oli auki. Se näytti johtavan kirjastohuoneeseen.

Parraskin silmäili ympärilleen. ”Komea huoneisto”, hän lausahti.

”Niin. Mieheni peri tämän aikanaan tädiltään. Olen asunut tässä yli neljäkymmentä vuotta. Mutta mitä on...” Paula kuulosti kärsimättömältä.

Parras ymmärsi. Hän katkaisi kysymyksen omalla kysymyksellään. ”Kuinka hyvin tunsitte yläkerrassa asuneen Eija Wibeliuksen?”

Paula tuijotti häntä hämmästyneenä. ”Asuneen? Wibeliuksen? En kovinkaan hyvin. Hän ei ole asunut täällä kuin pari vuotta. Miten niin?”

”Hänet löydettiin tänä aamuna kuolleena asunnostaan. Talonmies Lintunen hälytti poliisin.”

Paulan hengitys purkautui pitkänä epäuskoisena henkäyksenä. Siihen sekoittui helpotusta ja uusi pelon

aihe. "Onko hänet...?"

"Kuolinsyntyä ei vielä tiedetä. Se selviää ruumiinavauksessa. Nyt toivoisin, että kerrotte mitä tiedätte Wibeliuksesta sekä oletteko huomannut eilen illalla, viime yönä tai lähipäivinä jotakin mikä saattaisi liittyä tapahtuneeseen." Ennen kuin Paula ennätti vastata hallissa soi puhelin.

"Anteeksi." Paula katsoi kysyvästi Parrakseen. "Voinko vastata?"

"Luonnollisesti."

Miehet kuulivat Paulan puhuvan hieman hengästyneesti. "Voi Marjatta! On tapahtunut jotakin, minkä vuoksi tapaamista on siirrettävä puolella tunnilla. Luulen etten ennätä millään kymmeneksi. Ei, ei, ei minulle, älä ole huolissasi. Tavataan puoli yksitoista torikahvilassa. Kyllä, kyllä. Nähdään siellä. Hei, hei."

Kun Paula palasi olohuoneeseen, miehet eivät puhuneet mitään. Parras näytti tarkastelevan kuluneen itämaisen maton kuvioita kenkiensä alla. Paula istuutui. Mietteissään hän oikaisi edessään soikealla yksijalkaisella pöydällä olevan pitsiliinan.

"Niin. Eija Wibelius. Mitä minä nyt osaisin sanoa. Hän oli sellainen huomaamaton hiirulainen, joka hymyili ujusti, kun häntä tervehti. Aina hän kiiruhti nopeasti ohi kuin peläten, että hänen pitäisi jäädä juttelemaan. Tiedän, että hänellä oli jokin toimi yliopistolla. Sen hän sanoi selitykseksi, kun vuokrasi tuon yläkerran huoneiston. Tai yksiöhan se on. Se on suoraan minun keittiöni yläpuolella. Siinä on yleensä asunut opiskelijoita. Tästä on lyhyt kävelymatka yliopistolle. Asunnon omistaa viereisessä huoneistossa asuva oikeusneuvos Hannu Palomäki. Se on jossain vaiheessa erotettu hänen nyt omistamastaan huoneistosta. Hän osaa varmaan kertoa Eijasta enemmän kuin minä, kun on joutunut hänen

kanssaan enemmän tekemisiin. Kuten sanoin, en oikeastaan tuntenut häntä.

Pari kuukautta sitten käväisin hänenkin luonaan, kun kartoitin talon asukkaiden mielipidettä uusien huoneistojen rakentamisesta ullakkotiloihin. Kiltisti hän pani nimensä hanketta vastustavien listaan, vaikka sanoikin, ettei asia oikeastaan hänelle kuulunut. Siinä eteisessä seistessäni huomasin huoneen seinällä taulun, joka minusta oli vähän hämmästyttävä niinkin nuoren naisen valinnaksi. Se on vanha kellertävänruskea painokuva. Edelfeltin kuvitusta Vänrikki Stoolin tarinoihin. Siinä vanha herra painaa kättään paksun kirjan kanteen tuijottaen tuimana etualan venäläistä upseeria. Jälkeenpäin selitys juolahti mieleeni. Wibelius. Runebergin runossa maaherra Wibelius puolustaa Suomen lakia. Tiedättehän: 'Laki ennen mua syntynyt myös jälkeheni jää'."

Ilmari Nieminen nyökytteli innokkaasti. Parras tyytyi vain yhteen nyökkäykseen.

"Ilmeisesti Eija on maaherra Wibeliuksen sukua", Paula totesi kuin yhteenvetona.

Seurasi hetken hiljaisuus. Sitten Parras kysyi: "Kävikö Wibeliuksella vieraita? Otettiinko siellä alkoholia?"

"Joku ystävätär kävi joskus harvoin, mutta ei miesvieraita, jos sitä tarkoitatte." Parrasta pyrki vähän hymyilyttämään Paulan hieman vanhanaikaisen torjuva sävy. "Hannu tietää varmasti paremmin kuin minä. Minä en nähnyt Eija Wibeliusta koskaan humalassa, joten oikeastaan en tiedä hänen alkoholinkäytöstään. Eikä sieltä koskaan mitään remuamista kuulunut." Paulan mielessä häilähti epämääräinen tunne, että jokin siinä, mitä hän sanoi, ei avian pitänyt paikkaansa, että jotakin pitäisi täsmentää.

Parras jatkoi kyselyään ja tunne hävisi. "Huomasitteko tai kuulitteko illalla tai yöllä mitään epätavallista?"

Paula muisteli hetken, mutta mitään erityistä hän ei muistanut kuulleen.

"Kertoisitteko vielä tämän rapun muista asukkaista."

"Sen Hannua vastapäätä olevan huoneiston omistaa Kuusiluoman pariskunta. He ovat eläkkeellä ja viettävät talviajan Portugalissa. Siellä he ovat nytkin. Pari kertaa kuukaudessa joku heidän lapsistaan tai lapsenlapsistaan käy tarkastamassa postin, ja mitä siellä nyt pitääkin tehdä. En ainakaan minä huomannut, että siellä olisi eilen käyty. Ylimmässä kerroksessa on vain ullakko, jonne jotkut ovat ehdottaneet rakennettavaksi niitä uusia huoneistoja. Tuo minua vastapäätä oleva huoneisto on vastikään remontoitu ja on myynnissä. Siinä ei asu nyt ketään. Sen omistaa perikunta jostakin Joensuun puolesta. Ensimmäisen kerroksen molemmat huoneistot omistaa lakiasiaintoimisto Söderberg. Heidän toimistonsa toimii siinä. Pohjakerroksen liikehuoneistoista ei ole käyntiä rappuun. Niiden takaovista päästään suoraan sisäpihalle. Pohjakerroksesta pääsee kadulle, pihalle ja kellarin portaisiin. Kellarissa on Mariankadulla toimivan antiikkiliikkeen varasto." Paula tunsu suorastaan hengästyvänsä yrittäessään selvittää asiaa mahdollisimman tarkasti.

"Jaaha. No, tuon me jo suurin piirtein tiesimme. Onko B-portaassa samanlaiset huoneistot?"

"Ei ole. Siinä on ollut alun perinkin useampia pienempiä huoneistoja, muistaakseni neljä joka kerroksessa. B-porras on Mariankadun puolella. Pohjakerroksen liikehuoneistoista ei sielläkään ole käyntiä rappuun. Ensimmäisessä asuinkerroksessa on talonmiehen asunto. Liikehuoneistot tuottavat niin hyvin, että voimme pitää omaa talonmiestä. Vanha rouva

Harjula asuu siinä Lintusten vieressä. Mutta en muista kovin hyvin, missä muut siellä asuvat. Parasta kysyä Lintusilta.”

”Niin, se lienee viisainta. Ehkä me tästä sitten lähdemme. Satutteko tietämään, missä Hannu Palomäki voisi olla? Talonmies ei osannut sanoa.”

Miehet nousivat seisomaan ja katsoivat kysyvästi.

”En usko hänen lähteneen kaupungista, sillä yleensä hän kertoo minulle, jos on poissa pitempään. Käyn silloin hoitelemassa hänen kasvejaan. Hän on mennyt ehkä aamuuinnille Yrjönkadun uimahalliin, kuten hänellä joskus on tapana. Iltapäivällä hän on luultavasti kotona.”

Parras otti povitaskustaan kortin ja kynän. Kirjoitti jotain kortin taakse ja ojensi sen sitten Paulalle. ”Tässä ovat yhteystietoni, jos satutte muistamaan jotain, mikä mielestänne kannattaisi kertoa meille. Kortin takana on tämän Niemisen puhelinnumero. Hänelle voi soittaa, jos ette tavoita minua. Hän on vielä niin uusi talossa, ettei ole vielä saanut omaa käyntikorttia.”

No, se selittää sitten myös hänen puhumattomuutensa, Paula ajatteli. Koko aikana Nieminen ei ollut sanonut sanaakaan. He siirtyivät halliin ja Paula oli juuri aikeissa avata ulko-oven, kun ovikello soi. Ovesta astui halliin hoikka nuori nainen. Ja kaunis! Havainto singahti Ilmari Niemisen tietoisuuden läpi kuin salama.

”Famu...” tyttö aloitti, mutta puhe katkesi. Silmät suurina hämmästyksestä hän tuijotti vieraita miehiä Paulan takana. Hän kannatteli toisella kädellään suurta laukkuja olallaan, toisessa kädessä hänellä oli kuljetuslaatikko, jonka ristikköä ravisteli valkoinen käpälä. Tai tassu, sillä valittava naukaisu paljasti, että häkissä oli kissa. Tyttö laski kantamuksensa lattialle ja katsoi kysyvästi Paulaan.

"Nämä herrat ovat poliisista. Talossa on sattunut kuolemantapaus."

"Kuka?"

"Eija Wibelius tuolta yläkerrasta."

"Ai se." Tyttö astui syrjään, kun miehet Paulan käteltyään lähestyivät ovea. Vanhempi miehistä poimi salkkunsa lattialta ja nyökkäsi tytölle ohi mennessään. Nuorempi vain tuijotti ja kääntyi vielä ovenraosta vilkaisemaan tyttöä. Sitten ovi rapsahti kiinni.

"Annika," Paula aloitti.

"Kuolemantapaus. Mutta miksi poliisi?"

"Ehkä he tulevat aina paikalle, kun joku kuolee yksinään."

"Jaa, no niin kai." Hetken Annika näytti vajoavan ajatuksiinsa. Hän katseli lattiaan ja valkoiset hampaankärjet puraisivat mielteliäästi alahuulta. Sitten hän huokaisi kuin työntääkseen häiritsevät ajatukset pois mielestään ja siirtyi hänelle tärkeämpiin asioihin. "Olen menossa luennolle yliopistolle. Toin Lindan samalla niin kuin sovittiin. Voisitko pitää sen täällä viikonlopun yli? Palaamme Tukholmasta sunnuntaiaamuna. Hakisin sen silloin."

"Kyllä se sopii. Mehän ollaan Lindan kanssa vanhoja tuttuja ja hyviä kavereita." Paula kurottui rapsuttamaan täysvalkoista kissaa, joka vankilasta vapauduttuaan hinkkasi korvallistaan Paulan jalkoihin. "Laita sinä Lindalle paikat kuntoon. Tavarat ovat siellä keittiön välikön komerossa missä ennenkin. Minä en nyt ennätä. Minulla on tapaaminen Marjatan kanssa parinkymmenen minuutin kuluttua."

Paula veti jalkaansa tukevat kävelykengät. Kevyt untuvatakki saattaisi olla jo liiankin lämmin, mutta hän ei enää malttanut miettiä pukeutumistaan. Päähän valkoinen angorabaskeri, sitten tarkistus, että käsineet

olivat paikoillaan takin taskussa. Kurkistus laukkuun. Avaimet ja silmälasit olivat siinä missä pitikin. Annika seurasi isoäitinsä lähtöä lievästi huvittuneena, mitä hän ei kuitenkaan antanut tämän huomata. Samat seremoniat toistuivat aina, kun Paula teki lähtöä. Isoäiti ja pojantytär halusivat pikaisesti. Paula taputti tytön ulkoilmasta vielä viileää poskea.

"Muista sitten lähtiessäsi sulkea ovi huolellisesti. Molemmat lukot. Älä jätä Lindaa yksin olohuoneeseen."

"Kyllä ja en. Onhan sinulla kännykkä mukana ja käyttökunnossa?" Annika vielä huolehti samalla kun alkoi vetää pois hoikkia sääriään verhoavia pitkävartisia saappaita.

"On, on. Minä menen nyt. Hei, hei."

Paula tuli porraskäytävän hämärästä ulos aurinkoiselle Rauhankadulle. Aurinko paistoi niin kirkkaasti huikaisevan siniseltä taivaalta, että se sokaisi. Kevät! Miten sen tulo pystyikin joka vuosi hämmästyttämään. Taivaan sineä ihaillessaan ja sen tuottamaa mielihyvää tunnustellessaan hän ajatteli kuten monesti ennenkin, ettei ollut mikään ihme, että eri uskonnoissa vapautuminen murheista ja iankaikkinen ilo oli sijoitettu juuri taivaaseen.

Paula ohitti Säätytalon päädyn ja kääntyi kulmasta Snellmaninkadulle. Suomen Pankin edessä Snellmanin jalkojen juuressa oli alettu kunnostaa kukkapenkkejä. Kaupungin puutarhalla näytettiin uskovan, että pakkaset alkoivat olla ohi. Pankin edustan istutus oli Paulan mielestä aina yksi Helsingin tyylikkäämmistä, ja sen kasvit vaihdettiin useaan kertaan sesongin mukaan. Olisivatpa tänä keväänä vuorossa krookukset! Lilan eri sävyjä ja valkoista. Se olisi todellinen ilo silmälle.

Paula kiersi raput, jotka johtivat jalkakäytävältä Valtioneuvoston linnan pääovelle. Niitä rappuja Eugen Schauman oli noussut eräänä kesäkuun päivänä 1904 mieli täynnä isänmaallista kiihkoa pistooli taskussaan. Sisällä senaatin portaikossa hän ampui kolme laukausta kenraalikuvernöörin rintaan ja kaksi omaansa. Ja niin tuli murhaajasta sankari, jonka haudalla nuoret miehet kävivät kauan palvomassa suurenmoista tekoa. Isänmaan puolesta oli sopivaa murhata. Varsinkin, kun uhri oli inhottu sortovallan edustaja. Kuitenkin murha on murha,

vaikka tarkoitus sen pyhittäisikin. Valtiomiehen murha ei kai voi liittyä muuhun kuin isänmaan asiaan. Olof Palmenkin murhaa oli Ruotsissa selitelty häntä vastaan suunnatulla salaliitolla, jonka jäsenet kokivat hänet isänmaan petturiksi ja Neuvostoliiton kätyriksi. Oli monia, joiden oli mahdoton uskoa muunlaista selitystä. Esimerkiksi sitä, että ampuja saattoi jopa erehtyä henkilöstä. Ehkä se oli liian yksinkertainen selitys. Banalisoi tragedian.

Senaatintorin laidassa seisoivat turistibusseja odottamassa innokkaita kuvaajia, jotka tiirailivat linssiensä läpi toisiaan ja tuomiokirkkoa, välillä yliopistoa, Valtioneuvoston linnaa ja Aleksanteri II:sta. Paulan katse hakeutui yliopistoon. Täällä Senaatintorin puoleisissa huoneissa sijaitsi edelleen taidehistorian laitos. Aina ohittaessaan sen Paula muisti oman opiskeluaikansa ja sen riemun, jota oli tuntenut päästyään opiskelemaan myös taidehistoriaa muiden historia-aineiden lisäksi. Toivottavasti Annika nyt tunsikin samanlaista iloa. Silloin opiskelu ei tuntuisi niin raskaalta. Annika oli aloittanut samaan aikaan opinnot myös teknillisessä korkeakoulussa valmistuakseen arkkitehdiksi.

Ylittäessään Aleksanterinkatua Paula näki, miten Valtioneuvoston porttikäytävästä kääntyi kadulle musta auto. Sen tummennettujen lasien läpi ei näkynyt kukaan takapenkillä istui. Ehkä siinä meni Suomen pääministeri hoitamaan tärkeitä isänmaan asioita. Amerikkalaiset vieraat eivät olleet uskoa, kun heille kerran Senaatintorilla osoitettiin torin yli kiiruhtavaa miestä. Siinä meni Suomen pääministeri. Yksin! Kävellen! Miten suurenmoisen turvallinen maa Suomi olikaan!

Kauppatorilla näki selvästi, että pääsiäiseen oli enää pari viikkoa. Havis Amandaa ympäröivät kojut olivat

tulvillaan tulppaaneita, narsisseja ja värillisillä höyhenillä koristeltuja oksia. Vihannes-ja hedelmäkauppiaatkin olivat jo palanneet hiljaisen talvikauden jälkeen. Ajatella, millaista yltäkylläisyyden aikaa nykyään elämme, Paula ajatteli. Mansikoitakin on tarjolla ympäri vuoden. Mansikoita torilta maaliskuussa. Silloin lapsuudessa 50-luvulla ei ollut puhettakaan mansikoista ennen heinäkuuta. Taidankin viedä mansikoita tuliaisiksi, kun menen pääsiäiseksi Pekkalaan. Paulan mietteet katkesivat, kun liikennevalo vaihtui jalankulkijoille vihreäksi. Hän ylitti molemmat ajoväylät ja tähysi torikahvilan ulkopöytiin. Marjattaa ei vielä näkynyt.

Kun Paula sai kahvin ja korvapuustin eteensä, hän näki Marjatan tulevan vanhan kauppahallin suunnasta. Marjatta Åberg oli hänen entinen opettajakollegansa, ruotsinkielinen opettaja, joka siirtyi koulusta yliopiston lehtoriksi viisitoista vuotta sitten. Heidän ystävyytensä säilyi senkin jälkeen, kun he työskentelivät eri paikoissa. He tapasivat säännöllisesti, entistä useammin sen jälkeen kun Paula jäi leskeksi ja Marjatta eläkkeelle vuosi sitten.

Marjatta oli ainakin puoli päätä Paulaa pitempi, ja hoikka. Ehkä turhankin hoikka. Hymyttöminä kasvot vaikuttivat suorastaan luisevilta ja ilme ankaralta. Mutta hymy sai aikaan ihmeen, kuten nytkin kun hän huomasi Paulan. Kasvoille syttyi valo ja yhtäkkiä katsoitkin hyvin viehättävää naista. Hän oli avopäin, ja mereltä puhaltava tuuli pääsi leyhyttelemään pähkinään sävytettyjä hiuksia, joita ulsterin kamelinkarva ja huivin kirkkaat värit korostivat. Ruskean täplittämät vihertävät silmät tuikkivat iloisesti.

”Oletko odottanut kauan? Enhän ole myöhässä?” Marjatta istui pöytään ja vilkaisi kelloaan. Hän tilasi pöydän viereen tulleet tarjoilijalta pelkän kahvin. Ei

tietenkään pullaa, Paula ajatteli ja haukkasi nauttien korvapuustistaan.

"Olet aivan täsmällinen. Minä vain en malttanut olla ottamatta näitä mielen ja kielen houkutuksia." Paula nielaisi viimeisen puustinpalan ja pyyhki sormensa paperiliinaan. "Varmaan ihmettelit, miksi jouduin siirtämään tapaamista, mutta en voinut ruveta selittämään siinä puhelimesta, kun kaksi poliisia odotti olohuoneessa."

"Mitä ihmettä! Mitä on tapahtunut? Onko teille murtauduttu?"

"Ei, ei, ei mitään sellaista. Eikä asia oikeastaan koske meitä, siis minua tai perhettäni. Siinä keittiöni yläpuolella olevassa yksiössä asunut nainen löydettiin aamulla kuolleen asunnostaan. Poliisi kävi kyselemässä, olinko kuullut jotain."

"Löydettiin kuolleen? Onko se siis itsemurha?"

"En tiedä. Ei kai poliisikaan vielä tiennyt. Kai hänelle tehdään ruumiinavaus. Mutta mitä sinulle kuuluu, ja Kimmolle?"

Valo sammui Marjatan kasvoilta. Hänen katseensa hakeutui merelle, ohi vielä hiljaisen pursiseuran, yli harmaiksi vettyneiden jäälauttojen kaukaisempiin rantoihin, missä havupuiden massat hohtivat auringossa kiiltävän vihreinä. Syntyneessä hiljaisuudessa ympäristön äänet voimistuivat. Torin yläpuolella kirkuivat lokit, nuo Helsingin tunnuslinnut. Kaupungintalon edessä pauhasi harjauskone pestessään jalkakäytävältä talven jälkeisiä hiekkakerroksia ja pölyä. Suojatien kohdalla odotti valon vaihtumista hermostunut nuori äiti, joka turhaan yritti työntää tuttia rattaissa kaarelle jännittyneen kiljuvan lapsensa suuhun. Viereisissä rattaissa istuva maahanmuuttajaäidin lapsi seurasi tapahtumaa kiinnostuneena.

”Kimmo valmistelee uutta näyttelyä. En ole nähnyt häntä juurikaan viime aikoina. Sitä paitsi Emma on taas ilmestynyt kuvioihin. Luoja tietää miten pitkäksi aikaa tällä kertaa. Kimmo on kiukkuinen kuin ampiainen, kun ei saa tehdä työtään rauhassa. Minä pysyttelen poissa tieltä.”

Kimmo Grahni oli Marjatan pitkäaikainen rakkaus. Suhde oli jatkunut jo toistakymmentä vuotta. Kimmo oli taiteilija, jonka työt olivat vasta viime aikoina alkaneet kiinnostaa kriitikoita ja taideyleisöä lisääntyvässä määrin. Kimmo oli naimisissa skotlantilaisen taiteilijan Emma McGuiren kanssa. Emma vietti pitkiä aikoja kotimaassaan ja muualla maailmassa. Välillä hän näytti muistavan, että hänellä oli Suomessa aviomies, jonka luona piti pistäytyä kertomassa, mitä heidän yhteiselle lapselleen ja tietysti hänelle itselleen kuului. Avioerosta puhuttiin silloin tällöin Emmen käyntien aikana, mutta käytännön toimiin sen toteuttamiseksi kummallakaan ei tuntunut olevan aikaa eikä tarmoa.

Paula oli vuosikausia ihmetellyt, miten Marjatta jaksoi suhteessa, jossa joutui olemaan kaksinkertaisesti toinen. Miehet asettavat naisia useammin työnsä ensimmäiselle sijalle elämässään. Ja taiteilijat lienevät siinä suhteessa erityisen itsekkäitä. Suhteessa naimisissa olevaan jää myös toiseksi, vaikka toinen kuinka vakuuttaa, että sinähän olet ensimmäinen, etkö näe että vaimo on jäänyt toiseksi. Asiasta oli puhuttu niin usein, että Paula tiesi mitä Marjatta vastaisi: ”Olen tehnyt itselleni selväksi, että hän on mies jonka haluan pitää elämässäni. Jos sen hinta on kallis, minä maksan. Kaipa se on rakkautta.” Oli turha ruveta surkuttelemaan.

Paula ojensi kätensä pöydän yli ja taputti kevyesti rutistuneen pahvimukin ympärille kiertynyttä kättä. Kuin

siirtääkseen ajatuksensa muualle, Marjatta vaihtoi puheenaihetta.

”Kuka se oli, se kuollut nainen? Tai millainen?”

”En oikeastaan tiedä hänestä paljonkaan. Hän on asunut talossa pari vuotta. Hänen nimensä on, tai siis oli, Eija Wibelius. Hän oli noin nelikymmenvuotias. Hänellä oli jokin virka yliopistolla, en tiedä mikä. Tavallisen näköinen, jos nyt niin voi sanoa. Ja hän vaikutti hiljaiselta, ujolta ja yksinäiseltä.”

”Vai niin. Niin, meitä on paljon. Yksinäisiä. Kuka mistäkin syystä.”

Paula huokasi itsekseen. Marjatan ajatus kiertyi taas kipeisiin asioihin. Paula alkoi tehdä lähtöä. Hän työnsi silmälasit laukkuunsa ja veti hansikkaat käteensä.

”Lähdetäänkö? Meillä on runsaasti aikaa vaikka kävellä oopperatalolle. Teosesittely alkaa vasta tunnin kuluttua. Kävelläänkö Töölönlahden rantaa?”

"Otatko lisää teetä?" Hannu kysyi riiputtaen teekannua Paulan kupin yläpuolella. Hannu oli pyytänyt, että hän pistäytyisi hetkeksi rupattelemaan, kuten hänellä oli tapana kutsunsa esittää. Siitä Paula tiesi, että tarjolla olisi taas runsas leivonnaistarjoilu teen kera, mistä he molemmat nauttivat suuresti.

He istuivat Hannun suuressa valoisassa keittiössä, jonka toinen pää oli sisustettu ruokailutilaksi. Keittiö sijaitsi Paulan kirjaston kohdalla, mihin se oli siirretty, kun yksiö rakennettiin entisen keittiön paikalle. Teeastiasto näytti hyvin tyylikkäiltä tummalla tammipöydällä, jota ympäröivät kaarevaselkäiset myöhäisbarokkituolit.

"Kaada vain. Taidan ottaa vielä tällaisen." Paula siirsi lautaselleen simpukan muotoisen belgialaisen suklaakonvehdin. "Vaikka olen tietenkin syönyt jo liikaa. Mutta otan sitten illalla vain hyvin pienen iltapalan." Paula katseli miten Hannukin täytti kuppinsa ja otti sen seuraksi jäljelle jääneen Napoleon-leivoksen.

"Kävivätkö poliisit kyselemässä Eija Wibeliuksesta?"

"Kävivät. He seisoivat oveni takana, kun palasin kotiin. Oli se aikamoinen uutinen. He olivat jo ehtineet viedä ruumiinkin pois."

"Niin. Minä näin, kun ambulanssimiehet kantoivat paareja, ja olin lähes sokissa, kun pelkäsin että sinulle on tapahtunut jotain. Mutta sitten tulivat poliisit kertomaan."

Paula jotenkin huojentui, kun Hannu heilautti torjuvasti kättään kuin sanoakseen, ettei hänelle mitään voi sattua. Vaikka eihän se niin ole. Yllättihän infarkti Mikaelinkin.

”Mitä muuten Eijan tavaroille tapahtuu? Pitääkö sinun tyhjentää asunto, vai miten se hoidetaan?”

”Poliisi sanoi, että omaiset hoitavat sen. Minä en tiedä hänen sukulaisistaan mitään. Hän ei koskaan puhunut heistä. Puhuin ylipäättään hyvin vähän hänen kanssaan. Hän oli sellainen vetäytyvä tyyppi. Hyvä vuokralainen. Maksoi sääntillisesti, eikä aiheuttanut häiriöitä. Ei sieltä toissa iltanakaan mitään kuulunut. Kuulitko sinä?”

”Jos sieltä jotain kuului, se oli niin tavanomaista, etten kiinnittänyt mitään huomiota. Veden laskeminen ja vessan käyttö kyllä kuuluu, jos satun olemaan keittiössä. Mutta sellaisiin ääniin tottuu. Poliisiko ilmoittaa hänen työpaikalleen?”

”Ehkä sekin on omaisten asia. Milloin sinä muuten näit hänet viimeksi? Minä en ole muistaakseni nähnyt häntä koko viikolla. Silloin torstaina päivällä hän kyllä soitti WC:tään koskevasta ongelmasta.”

”En minäkään ole nähnyt häntä pitkään aikaan. En ole ihan varma milloin viimeksi. Poliisi ei muuten kysynyt sitä. Mistä he tietävät milloin...” Paula ei lopettanut lausettaan.

”Kyllä poliisi osaa sen suurin piirtein arvioida. Ehkä siellä oli lääkäri, kun kerran oli ambulanssikin. Kuulin poliiseilta, että Terttu Lintunen oli nähnyt Eijan tulevan kotiin sinä päivänä siinä viiden maissa.”

”Mitä sinä luulet”, Paula katsoi silmät aavistuksen verran suurentuneina Hannuun, ”oliko se itsemurha? Vai sairaskohtaus?”

”Vaikea sanoa.” Hannu lakaisi kädellään murusia tablettiltaan ja karisti ne leipälautaselle. ”Hänen ikänsä

huomioon ottaen todennäköisesti kyseessä on itsemurha. Siis ihan tilastollisesti katsoen. Vaikka emmehän me tiedä, vaikka hän olisi ollut sairas. Turha sitä on spekuloida.”

He raivasivat yhdessä astiat pöydästä. Paula tarjoutui tiskaamaan. Hannu vähän vastusteli, mutta antoi helposti periksi. Hienot Wedgwood-astiat piti tiskata käsin.

”En tainnut mainita, miten hämmästyin, kun näin sen nuoremman poliisin.” Hannu kuivasi teekuppia ja laski sen varovasti tarjottimelle.

”Kuinka niin? Siinä oli sitten hiljainen nuorimies.”

”Ei hän aina niin hiljainen ole. Minä tunnen hänet. Itse asiassa hän on sukulainen. Hän on nimittäin veljeni tyttärenpoika. Hän on valmistumassa juristiksi ja tämä työ poliisissa on hänelle, sanoisiko sitä nyt vaikka käytännön harjoitteluksi. Se on niin uusi asia, etten ollut vielä kuullut sitä.”

”No, sepä oli hauska sattuma. Tai voiko oikeastaan niin sanoa tässä tilanteessa, kun asiaan liittyy kuolema.” Paula pyyhki tiskipöytää kuivaksi. Hannu alkoi asetella astioita paikoilleen ruokailutilan myöhäisbarokkityyliseen talonpoikaiskaappiin.

”Oikeastaan minun pitäisi nyt lähteä, mutta kerro vielä mitä tyttärillesi kuuluu?” Paula kysyi samalla kun he siirtyivät olohuoneen puolelle. Hannun tyttäristä vanhempi, Katja, asui perheineen Kaliforniassa lähellä San Franciscoa. Hannun nuorempi tytär, Eveliina, oli edelleen naimaton. Hän oli koulutukseltaan kätilö ja parhaillaan työssä oslolaisessa sairaalassa.

”Hyvin heillä näyttää menevän. Normaaliala elämää. Eveliina sanoi tulevansa kesälomalla Suomeen. Haluaa päästä mökille. Toivoin Katjankin perheen tulevan, mutta se ei näytä todennäköiseltä.” Paula ei ollut varma kuuliko Hannun huokaisevan, mutta ei pitänyt sitä ihmeenä. Kun

lapset asuivat ulkomailla, heitä näki niin harvoin ja varmaankin ikävöi sitä useammin.

"Minä menen pääsiäispyhiksi Pekkalaan." Paula vaihtoi aihetta. "Jos tie on riittävän kuiva, käväisen samalla reissulla mökillä katsomassa, onko siellä kaikki kunnossa talven jäljiltä."

Pekkala oli Paulan ainoan lapsen Erikin, tämän vaimon Annan ja heidän kolmen lapsensa kotitila Tammisaaren pohjoisosassa. Kaksikymmentäkaksivuotias Annika oli lapsista vanhin. Nuoremmat lapset olivat kymmenvuotiaat kaksoset Iris ja Kristian.

"Mitä sinä olet ajatellut? Pysytkö pyhät kaupungissa?"

"Voi olla, että minäkin käyn katsastamassa paikat mökillä, mutta vain päiväselteään."

Puhelin soi. Hannu nousi ja meni vastaamaan. Paula katseli mietteissään hänen jäntevää olemustaan ja harventuneita, mutta hyvin leikattuja hiuksiaan. Hän on vielä oikeastaan aika hyvässä kunnossa, vaikka täyttää pian seitsemänkymmentä, Paula huomasi hämmästellen.

"Jaaha. Vai niin." Paula kuuli Hannun puhuvan kuivahkoon tapaansa. "No, käyhän se. Kolmas kerros."

Hannu palasi ja näytti vähän kummastuneelta.

"Siellä oli joku Aholin. Sanoi olevansa Wibeliuksen sukulainen ja olevansa tuossa talon ulkopuolella ja tahtovansa tulla katsomaan asuntoa jotta voisi arvioida, millainen muuttoauto tavaroiden siirtämiseen tarvitaan. Sepä vasta nopeaa toimintaa. Ruumis on tuskin siirretty pois, kun jo tullaan tavaroita hakemaan. Vaikka hyvähän se on, minun kannaltani, saada asunto pian tyhjäksi."

Juristi Hannussa heräsi. "Hoitavatkohan ne perunkirjoituksen silloin samalla."

Kun ovikello hetken kuluttaa soi, Paulakin nousi ja meni Hannun perässä eteiseen. Hannu päästi miehen sisään ja sulki oven. Mies ojensi kätensä Hannulle. "

Aholin. Soitin alhaalta.” Hän vilkaisi Paulaa kuin empien, pitäisikö tätäkin tervehtiä, mutta jätti sen tekemättä.

”Odottakaa hetki. Käyn hakemassa avaimet. Odottaisitko Paula tässä.”

Paula ei hämmästynyt Hannun pyyntöä. Mies näytti siltä, että terve epäluulo oli paikallaan. Hoitamaton olemus. Liian pitkä aika viimeisestä parturissa käynnistä. Harmaalaikkuinen parransänki oli sen verran pitkä, että se ilmeisesti kuului hänen tyyliinsä. Vaatteet olivat ehkä siltä ajalta, jolloin mies oli ollut joitakin kiloja kevyempi. Ruskea nahkatakki näytti hyvinkin vanhalta, mutta oli oikeastaan aika tyylikäs. Iältään mies oli noin viidenkymmenen. Mukanaan hänellä oli suurehko matkakassi.

”Odottamaton tapahtuma tämä”, Paula katkaisi vaivautuneen hiljaisuuden ja jatkoi muodollisesti: ”Otan osaa. Oletteko läheinen sukulainen?”

”No, en oikeastaan.” Mies vilkaisi Paulaa alta kulmiensa. ”Vaimoni on Wibeliuksen ainoa sukulainen. Serkku. Niin että meidän on hoidettava tämä.”

Hannu palasi avaimet mukanaan.

”Tule mukaan”, Hannu sanoi Paulalle.

Kaikki kolme menivät rappukäytävään, missä Hannu avasi Wibeliuksen oven ja päästi miehen edellään sisään.

”Katsokaa kaikessa rauhassa. Me odotamme tässä”, Hannu sanoi eteisessä Aholinille.

Aholin meni asunnon ainoan huoneen oviaukkoon. Hän tarkasteli hetken huonetta, otti povitaskustaan kalenterin ja kynän ja kirjoitti muistiin jotakin. Hän astui pari askelta peremmälle ja kumartui avaamaan kirjoituspöydän laatikon kuin aikoen tyhjentää sen sisällön kassiinsa.

”Seis! En voi sallia, että viette pois mitään ilman todistetta, että teillä on oikeus siihen. Onko teillä

valtakirja?”

”Ei taida olla”, Aholin vastasi. ”Tulen muutaman päivän kuluttua hakemaan tavarat, kunhan saan hankittua riittävän tilavan auton. Näkemiin.” Mies kääntyi menemään.

”Hetkinen.” Hannun käskevä ääni pysäytti Aholinin, kun tämä ennätti rappukäytävään. ”Silloin teillä on oltava perukirja tai muu omistusoikeuden todiste, jotta voin sallia tavaroiden siirron. Ilmoittakaa tulostanne riittävän ajoissa, että tiedän olla paikalla. Päivä ja kellonaika.”

”Ilmoitan”, mies murahti ja vetäisi hissin veräjän kiinni. Sen rämähdys kaikui Hannun ääntäkin voimakkaampana käytävässä. Hissi lähti hitaasti painumaan alas.

”Onpa kumma tyyppi”, Paula hämmästeli. Hän huomasi avaimet Hannun kädessä eikä voinut vastustaa kiusausta. ”Olisiko aivan sopimatonta vilkaista vähän tarkemmin, miltä Eijan asunnossa näyttää?”

Vastaamatta Hannu kääntyi ja avasi Paulalle oven. He astuivat sisään.

Eteisen vasemmalla seinällä oli vaatenaulakko ja suljettu komeron ovi, oikealla puolella kylpyhuoneen ovi. Olohuone oli valoisa vaikka se oli pihan puolella, sillä siinä oli kaksi ikkunaa. Yksiöön oli saatu riittävät neliöt yhdistämällä entinen keittiö, sen takana ollut palvelijan huone ja tarjoiluvälikkö. Ikkunoiden väliin poikittain sijoitettu sohva jakoi huoneen niin, että keittiö syvennys ja ikkunan alle sijoitettu pieni ruokapöytä muodostivat oman kokonaisuutensa. Toinen puoli huonetta toimi olo- ja makuuhuoneena. Nurkassa kirjoituspöydän vieressä oli vaalealla kuluneella nahalla verhoiltu lukutuoli vieressään jalkalamppu. Kattovalaisinta ei ollut. Seinällä

hyllystön yläpuolella maaherra Wibelius puolusti kehyksissään Suomen lakia.

Huoneen yleisilme oli hieman kulunut ja tavanomainen. Persoonallisuutta siihen loivat kuitenkin muutamat, ilmeisesti perityt esineet. Vanhan ja kuluneen itämaisen maton pehmeäksi haaltunut puna antoi huoneelle lämmintä hehkua. Hyllystön päällä oli pari tinaisia kynttilänjalkoja ja tinavati, jossa oli pari vihreää omenaa, vieressään arvokkaan näköinen hopeinen valokuvakehys. Kirjoituspöydän yläpuolella oli pieni öljymaalaus, koivunrunkoja keväisessä maisemassa.

"Taidan itse asiassa ottaa huoneiston avaimet. Nehän kuuluvat minulle, enkä halua että ne joutuvat muiden käsiin", Hannu selitti Paulalle availlessaan kirjoituspöydän laatikoita. "Täällä ne eivät ainakaan ole. Vain laskuja ja muita papereita."

"Avaimet ovat varmaankin Eijan käsilaukussa tai takin taskussa", Paula päätteli. "Tämä tuntuu kyllä aika sopimattomalta", hän jatkoi kurkistettuaan naulakon päältä löytämänsä käsilaukkuun ja tutkiessaan sen jälkeen naulakossa riippuvan päällystakin taskut. "Laukussa ne eivät ole, ja takin taskut ovat ihan tyhjä. Ei edes nenäliinaa."

Paula avasi eteisessä olevan komeron. Se osoittautui siivouskomeroksi. Hän palasi huoneeseen ja vilkaisi keittosyvennykseen, jossa kaikki oli siistiä ja järjestyksessä. Sitten hän kurkisti ensin toisen ikkunan laudalle, kiersi sohvan ja raotti toisenkin ikkunan verhoja.

"Ei ole täällä." Hän tarkasti vielä hyllystössä olevan kaapin. Videonauhoja ja CD-levyjä. "Eikä täällä."

Oikaistessaan selkänsä Paula huomasi maton alta pilkistävän pienen paperilapun. Hän poimi sen ylös. Samalla hänen katseensa osui hopeakehyksessä olevaan valokuvaan. Ajatuksissaan hän työnsi paperilapun